

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬКА
ГЕЛЬСІНСЬКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

**ДАЙДЖЕСТ
УКРАЇНСЬКОЇ ГЕЛЬСІНСЬКОЇ СПІЛКИ З ПРАВ ЛЮДИНИ (УГСПЛ)
ВИПУСК № 3 (45), [ПРОГРАМА USAID «ПРАВА ЛЮДИНИ В ДІЇ»](#)**

Грудень 2018

ЗМІСТ

РЕАЛІЗОВАНІ В РАМКАХ ПРОГРАМИ ЗАХОДИ	2
МОНІТОРИНГ, АНАЛІТИКА ТА АДВОКАТУВАННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ	2
СТРАТЕГІЧНИЙ СУДОВИЙ ЗАХИСТ	6
БЕЗОПЛАТНА ПРАВОВА ДОПОМОГА	6
ПРОСУВАННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ ТА НАВЧАННЯ В СФЕРІ ЇХ ЗАХИСТУ	8
ГОЛОВНІ НОВИНИ В СФЕРІ ПРАВ ЛЮДИНИ	9

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬКА
ГЕЛЬСІНЬСКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

РЕАЛІЗОВАНІ В РАМКАХ ПРОГРАМИ ЗАХОДИ

МОНІТОРИНГ, АНАЛІТИКА ТА АДВОКАТУВАННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ

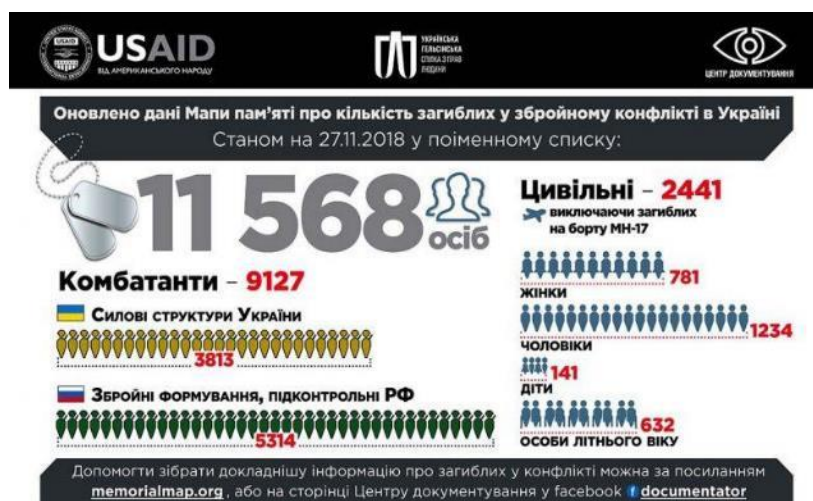
Модель перехідного правосуддя для України

Для сприяння врегулюванню конфлікту та пост-конфліктному відновленню в рамках Програми Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) «Права людини в дії» Українська Гельсінська спілка з прав людини (УГСПЛ) працює над розробкою та просуванням моделі правосуддя перехідного періоду, яка буде адаптована до українських реалій. Процес було розпочато ще у 2016 році – за цей час проведене тематичне [базове дослідження](#) та організовано [міжнародну конференцію](#) ([збірка докладів](#) англійською). Зараз основні зусилля зосереджено на створенні національної політики із застосування перехідного правосуддя, а також проведені інформаційної кампанії для роз'яснення його принципів та їх актуальності під час переходу від авторитарного минулого до демократичної сучасності та від умов конфлікту до пост-конфліктного стану. Для досягнення цієї мети розроблено рамковий документ¹ – [законопроект](#) «Засади державної політики захисту прав людини задля подолання наслідків збройного конфлікту», який було презентовано навесні 2018 року та який має стати основою для подальшої законотворчості у цій сфері.

Пропонуємо дотичні новини за грудень:

- [Оновлено веб-ресурс «Мапа пам'яті»](#)

Як відомо, правдиве, точне і неупереджене висвітлення пов'язаних із конфліктом подій є невід'ємним елементом перехідного правосуддя. З огляду на це Програма постійно [оновлює](#) інтерактивний онлайн-ресурс «[Мапа пам'яті](#)», який станом на сьогодні містить інформацію про 11 568 загиблих осіб – представників обох сторін збройного конфлікту.

¹ Робочою групою під егідою Уповноваженого ВРУ з прав людини (яка обіймала посаду з 2012 р. по березень 2018 р.), що включала експертів з УГСПЛ, інших НУО та міжнародних організацій, народних депутатів та представників Міністерства з питань ВПО та окупованих територій.

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬКА
ГЕЛЬСІНЬСЬКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

- Підготовлено звіт «Історія одного міста: зачистка за списком у Переможному»:

Звіт відтворює події в селі Переможне Луганської області, мешканці якого стали свідками воєнних злочинів (скоєних в тому числі й під час оборони Луганського аеропорту в серпні 2014 року), а згодом стали жертвами залякувань, переслідування, тортур і навіть вбивств за їх проукраїнські погляди.

- Інтерв'ю, які вартують уваги (посилання – російською мовою): (1) директор Програми USAID був гостем ефіру, присвяченого питанню захопленню РФ українських кораблів у Азовському морі та іншим аспектам гібридного збройного конфлікту; ще одне його інтерв'ю зі схожої тематики розміщено ось тут (російською); (2) експертку Програми було запрошено до ефіру Російської редакції Українського радіо для пояснення принципів правосуддя перехідного періоду та його актуальності в українських реаліях.

Відзначення Дня прав людини в Парламенті України

7 грудня Парламентським Комітетом з прав людини спільно з міжнародними організаціями, Уповноваженим ВРУ з прав людини та українськими громадськими організаціями (включаючи УГСПЛ) було співорганізовано захід, присвячений відзначенню Дня прав людини з нагоди 70-й річниці прийняття Загальної декларації прав людини. У той час, коли подія головним чином була присвячена висвітленню прогресу в реалізації Національної стратегії з прав людини, експерти Програми вирішили зробити акцент на тих елементах цього важливого документа, що безпосередньо стосуються подолання наслідків конфлікту.

Під час організованої Програмою секції «(Не)Нові виклики» з промовою виступила пані Фіона Фрейзер, голова Моніторингової місії ООН з прав людини в Україні. Захід передбачав обговорення таких актуальних тем, як компенсація за зруйноване в результаті збройного конфлікту майно, проблема сертифікації виданих на окупованій території атестатів про закінчення школи, що у свою чергу спричиняє т.з. «витік» молоді з української освітньої системи, а також дискримінація мешканців Криму. Крім того, було проведено виставку «В'язні Кремля. Жертви неоголошеної війни»².

Більше про те, як проходило відзначення на базі ВРУ, можна побачити за [посиланням](#). Крім того, напередодні було [проведено](#) дотичну прес-конференцію за участі виконавчого директора УГСПЛ.

Результати моніторингу ситуації з правами людини в постраждалих від конфлікту регіонах

17 грудня УГСПЛ спільно з Мережею правового розвитку [організувала](#) відкриту дискусію «Місцевий індекс прав людини: інноваційний інструмент посилення правової спроможності громади». Протягом 2018 року зусиллями обох організацій (за підтримки програм USAID «Нове правосуддя» та USAID «Права людини в дії») було проведено понад 30 моніторингових місій для вивчення стану дотримання стандартів прав людини в різних регіонах України. Зокрема, зусиллями нашої Програми за активного залучення громадських приймалень на місцях було організовано пілотування МІПЛ у 7 населених пунктах, що постраждали від конфлікту, в підконтрольних уряду районах Донецької та сусідніх областей.

² Створена УГСПЛ спільно з ГО «Медійна ініціатива за права людини» та присвячена грубим порушенням прав людини у справах щодо незаконного переслідування РФ українських громадян у контексті збройного конфлікту.

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬКА
ГЕЛЬСІНСЬКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

В свою чергу, Програма «Нове правосуддя» підтримала апробацію МІПЛ в декількох західних областях країни.

Моніторингові візити, що фінансувались Програмою USAID «Права людини в дії», були спрямовані на оцінку ефективності та результативності діяльності місцевих органів влади, а також пошук недоліків з метою захисту інтересів місцевих громад, що постраждали від конфлікту, та прав певних вразливих груп населення (таких як ВПО, діти та люди з інвалідністю); сприяння реінтеграції постраждалого від конфлікту населення в суспільне життя громад та реагування на його нагальні потреби (такі як забезпечення місцем проживання, охорона здоров'я, соціальна допомога, працевлаштування тощо). Результати моніторингу показали, що МІПЛ може ефективно використовуватись у будь-яких населених пунктах, включаючи ті, що розташовані поблизу зони конфлікту. МІПЛ сприяє кращому дотриманню прав людини у всіх типах громад, а також більш ефективній співпраці між владою та громадськістю. *З результатами моніторингу можна ознайомитись на спеціальному сайті hro.org.ua.*

Програма продовжує адвокатувати питання надання правового статусу та гарантій в'язням Кремля

19 грудня Комітет ВРУ з питань прав людини провів [засідання](#), під час якого, серед іншого, обговорювався й законопроект № 8205 «Про правовий статус і соціальні гарантії осіб, які незаконно позбавлені волі, заручники, або засуджені на тимчасово окупованих територіях України та за її межами». Комітет рекомендував Парламенту прийняти цей законопроект в першому читанні та, взявши його за основу, створити при Комітеті робочу групу з доопрацювання документа перед другим читанням з урахуванням висловлених зауважень. На заході була присутня експертка Програми, оскільки, на нашу думку, законопроект має певні критичні недоліки та розбіжності з нормами міжнародного гуманітарного права (МГП), які слід виправити. Тож, Програма планує брати активну участь в діяльності робочої групи.

Видано аналітичний звіт «Реабілітація жертв конфлікту»

[Аналітичний огляд](#), який видано за підтримки Програми, вивчає, чи відповідає система реабілітаційних послуг викликам збройного конфлікту та очікуванням його жертв. Зокрема, здійснено моніторинг усього процесу надання реабілітаційних послуг – від отримання послуг від часу набуття порушень здоров'я та оцінки потреб до отримання реабілітаційних послуг на рівні громади, а також досліджено надання різних категорій послуг – медичних, фізичних та психологічних – як цивільному населенню, так й демобілізованим військовослужбовцям. Враховуючи те, що ситуація характеризується відсутністю дієвих реформ у галузі надання реабілітаційних послуг жертвам конфлікту, нестачу координації дій головних її суб'єктів, автори надають низку рекомендацій органам влади для виправлення ситуації.

Звіт був презентований під час прес-конференції, з відеозаписом якої можна ознайомитись за цим [посиланням](#).

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬКА
ГЕЛЬСІНЬСКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

Внесок експертів Програми у 24-й звіт УВКПЛ про стан дотримання прав людини в Україні

У своїй [Доповіді про ситуацію з дотриманням прав людини в Україні](#) (яка охоплює період з 16 серпня по 15 листопада 2018 року) Управління Верховного комісара ООН з прав людини «відмічає стійку тенденцію продовження порушень майнових прав нинішніх і колишніх мешканців Криму державним банком «ПриватБанк» (§107). Цей висновок УВКПЛ базується на доказах, наданих експертами Програми, та з'являється у звітах Управління вперше.

Участь в засіданні міжвідомчої комісії з питань застосування норм МГП в Україні

Представник Програми взяв участь у роботі [міжвідомчої комісії](#) з питань застосування та реалізації норм МГП в Україні. Зокрема, членів комісії було проінформовано про необхідність прийняття нормативного акту, який регламентує функціонування реєстру людських і матеріальних втрат впродовж збройного конфлікту на Донбасі.

Інші новини УГСПЛ у цьому напрямку

- **Презентовано новий звіт стосовно ситуації з адвокатами на окупованих територіях**

Аналітичний звіт «Адвокати в окупації: ситуація з дотриманням прав адвокатів в умовах збройного конфлікту в Україні» був підготовлений УГСПЛ спільно з Регіональним центром прав людини, а також адвокатами з окупованих територій та адвокатами, що є ВПО. Сам звіт буде опубліковано на початку 2019 року, а [тут](#) можна ознайомитися з його резюме.

- **Адвокаційна поїздка до Нідерландів для обговорення воєнних злочинів Кремля**

Юристи УГСПЛ [відвідали](#) щорічну 17-ту сесію Асамблеї держав-учасниць Римського статуту Міжнародного кримінального суду (МКС). Це надало можливість винести питання прав людини на обговорення на більш високому рівні та презентувати звіт щодо воєнних злочинів Кремля в Криму, підготовлений УГСПЛ спільно з Регіональним центром прав людини. Крім того, було спів-організовано [сайд-івент](#) «Ратифікація Римського статуту як необхідний крок для боротьби з безкарністю за тяжкі злочини в Україні» для обговорення воєнних злочинів³ та гуманітарної ситуації в Україні⁴.

- **Звернення щодо неприпустимості переслідування правозахисників в окупованому РФ Криму**

6 грудня кримський адвокат Еміль Курбедінов, що захищає права багатьох в'язнів Кремля, був [заарештований](#) представниками Центру з протидії екстремізму в Криму. [УГСПЛ вважає](#) ці незаконні дії тиском на адвокатів та правозахисників, перешкоджання професійній діяльності адвокатів та придушення правозахисної діяльності.⁵

³ А саме воєнних злочинів, передбачених статтею 8 Римського статуту, тобто використання «живих щитів».

⁴ Спільно з партнерськими організаціями – Регіональним центром з прав людини, Коаліцією «Справедливість заради миру на Донбасі», Міжнародним партнерством за права людини, Міжнародним фондом «Відродження», Українською правовою консультативною групою та Східноукраїнським центром громадських ініціатив.

⁵ Ось також дотичне інтерв'ю виконавчого директора УГСПЛ щодо політично-мотивованих арештів кримськотатарських активістів, а також про можливі шляхи подолання цієї негативної тенденції – [посилання](#).

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬКА
ГЕЛЬСІНСЬКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

СТРАТЕГІЧНИЙ СУДОВИЙ ЗАХИСТ

Метою програми USAID «Права людини в дії» в цьому напрямку є підтримка на національному і міжнародному рівнях стратегічних судових справ для захисту суспільних інтересів⁶, а також їх широке висвітлення серед професійної спільноти та громадськості. Загальна кількість стратегічних справ, підтриманих Центром стратегічних справ (ЦСС) УГСПЛ в рамках програми, складає 231.

Заяви до Європейського суду з прав людини

- Подано дві заяви до Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ) у порядку Правила 39 щодо цивільних осіб, які незаконно утримуються в т.з. «ДНР». Суд задовольнив запити та застосував тимчасові невідкладні заходи.
- Подано заяву до ЄСПЛ щодо порушення права на свободу та заборону катування. Так, влітку 2018 р. у м. Бахмут Донецької області співробітники Служби безпеки України затримали громадянина України, застосовуючи силу та погрози. Затримання не було санкціоноване судом та не існувало жодної законної підстави для арешту. Затриманого чотири дні тримали без ухвали суду.
- Подано заяву до ЄСПЛ щодо незаконного затримання громадянина України працівниками Прикордонної служби України.

БЕЗОПЛАТНА ПРАВОВА ДОПОМОГА

[Мережа громадських приймалень УГСПЛ](#) продовжує надання безоплатної правової допомоги (в т.ч. у формі виїзних засідань у віддалених районах), проведення інформаційно-просвітницьких заходів в сфері прав людини, а також документування воєнних злочинів та порушень прав людини, пов'язаних з конфліктом. USAID в рамках програми «Права людини в дії» підтримує діяльність громадських приймалень (ГП) в м. Слов'янську, [Торецьку](#), [Маріуполі](#), Краматорську, [Покровську](#), [Сумах](#) та Дніпрі, які надають допомогу постраждалому від конфлікту населенню, Київську [об'єднану приймальню](#) з питань Криму та Донбасу, а також приймальню у м. Херсоні зі справ вимушених переселенців АР Крим та м. Севастополь.

Робота з підвищення обізнаності громадян з питань захисту їх прав

- У зв'язку з майбутніми черговими президентськими виборами в Україні ГП у Краматорську готова надавати пояснення щодо виборчих прав ВПО. Зокрема, пропонуємо Вашій увазі нещодавню [публікацію](#) на цю тему.

⁶ Найпотужніший інструмент захисту прав людини; ведуться в інтересах громадянина чи групи громадян з метою досягнення системних змін в правовій сфері на благо суспільства та використовується з метою створення судової практики (прецедентів).

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬСКА
ГЕЛЬСІНЬСКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

Також до ГП регулярно поступають питання про програму «Доступні ліки». Наші юристи підготували коротку [публікацію](#) на цю тему, а за детальним поясненням стосовно медичного обслуговування ВПО пропонуємо звертатись до самої приймальні.

Й на останок, ще одна [публікація](#) (*посилання російською*) від цієї ж ГП розкриває інформацію про новий порядок надання соціальних виплат та послуг для ВПО.

- До громадської приймальні у Дніпрі щомісяця звертаються десятки ВПО з одним питанням: чи є можливість отримати компенсацію за зруйноване житло або допомогу від держави на придбання нового, адже їхнє власне житло залишилось на окупованій території, зруйноване або розграбоване мародерами. На сьогодні в Україні діє кілька програм, але кожна з них має свої підводні камені – *деталі наведено за [посиланням](#)*.
- Як українці розуміють права людини; якими є особливості дотримання прав людини під час воєнного конфлікту; який вплив конфлікт на сході України має на сприйняття, терпимість та цінності людини; чому важливо захищати права та мати активну громадянську позицію – про все це [дiзнавались](#) студенти та викладачі на Сумщині.
- Юрист Програми з Херсону продовжує надавати юридичні консультації ВПО та мешканцям Криму. Його нещодавній [коментар](#) на радіо стосувався такого документу як довідка про наявність заборгованості зі сплати аліментів, оскільки вона може бути затребувана при перетині адміністративного кордону з окупованим півостровом.

Нещодавні здобутки приймальень в сфері захисту постраждалих від конфлікту та окупації

- Кожен переселенець, який має статус учасника бойових дій, має право отримати від держави компенсацію за втрачене житло. Пані Наталія Кіркiтадзе – перша жінка в Дніпрі, якій вдалося зібрати всі документи та пройти необхідну процедуру. Трішки більше про те, як правозахисники Дніпровської ГП допомогли отримати компенсацію за квартиру переселенці, яка воювала за Україну, можна знайти за [посиланням](#).
- До приймальні в Маріуполі звернувся клієнт зі статусом ВПО, майно якого було конфісковано представниками незаконних збройних формувань так званої «ДНР»; до того ж, до нього протягом двох місяців застосовували катування, чинили психологічний тиск, тощо. За весь час після скоєння цих злочинів у листопаді 2017 р. чоловік боявся звертатися до правоохоронних органів, тож наші юристи взялися допомогти у цій ситуації. Як результат – інформація вже внесена до Єдиного реєстру досудових розслідувань, правоохоронцями також були прийняті заходи для розшуку та накладення арешту на транспортні засоби, що належать потерпілому.

Наразі юристи ГП працюють над можливістю відшкодування втраченого майна чоловіка у зв'язку з бойовими діями на підставі ст.19 Закону України «Про боротьбу з тероризмом». А саме, буде розроблено позовну заяву на підставі відповіді Кабінету міністрів України, на адресу якого вже був надісланий запит щодо можливості (порядку) відшкодування шкоди підприємцям за втрачений бізнес, майно, яке було конфісковано (втрачено) у зв'язку з бойовими діями.

- Ще у вересні 2018 року наші юристи з Сум [допомогли](#) жінці-ВПО з інвалідністю відновити соціальні виплати, які були призупинені територіальним підрозділом соціального захисту населення. Згодом підрозділ подав апеляцію, але, тим не менш, юристи приймальні

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬКА
ГЕЛЬСІНЬСЬКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

продовжили надавати жінці необхідну юридичну підтримку, аж поки апеляційний суд не підтвердив рішення суду першої інстанції на її користь.

Як зазначають правозахисники, на жаль, в текстах нормативно-правових актів щодо ВПО досі залишаються невиправленими, неуточненими норми, які допускають подвійне або хибне тлумачення і тому стають або можуть стати об'єктами судових справ. Більш детально про ситуацію можна прочитати за [посиланням](#).

ПРОСУВАННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ ТА НАВЧАННЯ В СФЕРІ ЇХ ЗАХИСТУ

УГСПЛ продовжує організацію навчальних заходів з прав людини, а також бере участь в розробці комплексної національної політики в галузі освіти у сфері прав людини. Ця діяльність здійснюється в рамках Всеукраїнської освітньої програми «[Розуміємо права людини](#)» (РПЛ)⁷, яка в даний час є єдиною неформальною системою освіти, що має матеріальну базу для своєї діяльності – Освітній дім прав людини в Чернігові (ОДПЛ-Чернігів).

Тренінги з основ МГП для освітян Донецької та Луганської областей

8-9 та 11-12 грудня Програмою було організовано два пілотні тренінги з міжнародного гуманітарного права для освітян з підконтрольної території Луганської та Донецької областей. Учасники отримали можливість збагатити свої знання з МГП як ключового інструмента для захисту людей, що постраждали в результаті війни або схожих обставин, підвищити навички щодо аналізу законодавства з точки зору застосування норм МГП, а також вдосконалити свої навички з критичного мислення, яке, перш за все, має ґрунтуватись на перевірці фактів та об'єктивному аналізі реальної ситуації.

Оскільки учасниками тренінгів були саме працівники освітніх установ, в ході дискусії було запропоновано пошук шляхів інтеграції набутих знань до навчального процесу закладів, в яких вони працюють. Говорили також й про важливість того, що кожен, незважаючи на професію, має брати участь у соціальних ініціативах своєї громади, що спрямовані на просування та захист гуманістичного підходу та гармонійних відносин у суспільстві.

⁷ Заснована в 2007 році, програма РПЛ спрямована на інкорпорування цінностей та принципів прав людини в систему формальної освіти, а також розвиток неформальної освіти в галузі прав людини, таким чином сприяючи культивуванню культури поваги прав людини, зміцненню поваги до верховенства права в Україні, сприянню міжкультурному порозумінню та принципам мирного вирішення конфліктів. Наразі РПЛ нараховує понад 3 500 випускників зі всієї України.

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬКА
ГЕЛЬСІНЬСКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

ГОЛОВНІ НОВИНИ В СФЕРІ ПРАВ ЛЮДИНИ

Незаконне переслідування кримських татар в окупованому Криму

- Еміль Курбедінов, кримськотатарський адвокат, який захищає політичних в'язнів у підконтрольних Кремлю судах окупованого Криму, був [заарештований](#) ([посилання англійською](#)) співробітниками Центру з протидії екстремізму РФ та звинувачений в пропаганді екстремізму. Його було затримано на 5 днів – [посилання російською](#).

Варто зазначити, що пан Курбедінов надає допомогу десяткам кримськотатарських та українських активістів, які ув'язнені Кремлем за сфабрикованими справами після початку окупації Криму у 2014 році. Нагадаємо, що станом на сьогоднішній день щонайменше 97 громадян України було позбавлено волі в Криму та Росії з політичних причин.

- Кримськотатарського активіста Едема Бекірова затримали при в'їзді на територію окупованого Криму. Пізніше т.з. «суд» постановив заарештувати його на два місяці. Серйозну стурбованість викликає той факт, що пан Бекіров вже 18 років має інвалідність і низку проблем зі здоров'ям, через що повинен щодня приймати ліки.

Повний текст заяви Міністерства закордонних справ України з цього приводу можна знайти за [посиланням](#).

Згідно закону № 2268-VIII Україна створює комісію для підготовки заяв до міжнародних інстанцій проти Кремля

Кабінет Міністрів [створив](#) міжвідомчу комісію для формування єдиної правової позиції щодо підготовки систематизованих претензій України до Росії за її збройну агресію з метою подальшого притягнення злочинців до відповідальності у міжнародних судах. Комісія повинна проаналізувати вже подані матеріали, вирішити, до якого міжнародного суду краще звернутись в кожному окремому випадку, та узагальнити і систематизувати доказову базу, щоб зробити майбутні позови більш ґрунтовними.

Міжнародний кримінальний суд оприлюднив звіт із попереднього розслідування за 2018 рік

Серед іншого, у Звіті підтверджено надану раніше Канцелярією Прокурору МКС кваліфікацію ситуації на території Криму та Севастополя (що виникла не пізніше 26 лютого 2014 року), як міжнародний збройний конфлікт між Україною та Росією, до якої продовжує застосовуватися право міжнародних збройних конфліктів. Це також застосовується й до ситуації після 18 березня 2014 року, адже в Криму та Севастополі фактично зберігається стан окупації⁸. До того ж МКС підтвердив свою позицію щодо існування міжнародного збройного конфлікту на сході України, який почався не пізніше 14 липня 2014 року та відбувається паралельно зі збройним конфліктом неміжнародного характеру.

⁸ УГСПЛ спільно з партнерськими організаціями зробили вагомий внесок у цю справу, зібравши інформацію про численні воєнні злочини, скоєні Кремлем в окупованому Криму (які й лягли в основу кількох позовів до МКС). В результаті це допомогло у формуванні позиції суду щодо того, що Кремль діє як агресор по відношенню до України в контексті подій в Криму (ось дотична [публікація](#)).

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬКА
ГЕЛЬСІНЬСКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

Канцелярія прокурора МКС зафіксувала понад 1 200 випадків, пов'язаних з воєнними злочинами, які було імовірно скоєно з 20 лютого 2014 року в контексті подій на сході України. Хоча більшість випадків сталась у 2014 та 2015 роках під час найбільш інтенсивної фази бойових дій, повідомлення про злочини продовжують надходити й сьогодні. Зокрема, цього року Канцелярія зафіксувала злочини, вчинені на сексуальному та гендерному ґрунті, а також випадки використання дітей-солдат на Донбасі. Крім того, вперше з'явилась інформація щодо ймовірних віроломних вбивств і поранень під час боїв за Іловайськ у серпні 2014 року (що вважається одним з таких періодів збройного конфлікту, під час якого Україна зазначала найбільш людських втрат). Є підстави вважати, що багатьох українських військових було вбито під час відступу, коли вони опинились під обстрілом озброєних антиурядових збройних сил/збройних сил Російської Федерації, деякі з яких були замасковані під українські війська.

Канцелярія прокурора МКС планує завершити аналіз питання в найближчому майбутньому. У зв'язку з цим Канцелярія продовжуватиме збирати інформацію щодо актуальних подій у країні та співпрацювати з українською владою, громадянським суспільством та іншими зацікавленими сторонами.

Сам звіт доступний [англійською](#) та [російською](#) мовами.

Генеральна Асамблея ООН ухвалила дві резолюції щодо Криму

- Генеральна Асамблея ООН [ухвалила](#) резолюцію ([посилання англійською](#)), ініційовану Україною і представлену від імені групи держав, де Росію закликають вивести збройні сили з окупованого Криму і засуджують посилення військової присутності Росії в районах Чорного та Азовського морів. Зокрема, Росію закликали звільнити 24 українських моряків, яких було ув'язнено після захоплення українських кораблів в Азовському морі 25 листопада 2018 року. За словами Постійного представника України при ООН Володимира Єльченка, головною метою резолюції було закликати РФ вивести збройні сили з Криму та припинити незаконну окупацію української території.

[Заява](#) МЗС України з цього приводу.

- Третій комітет Генеральної Асамблеї ООН [прийняв](#) резолюцію «Ситуація з правами людини в Автономній Республіці Крим і Севастополі, Україна». Серед іншого, документ підтверджує, що насильницьке захоплення Криму є незаконним і порушує норми міжнародного права, а також що окуповані території мають бути повернуті. Крім того, резолюція засуджує політичні переслідування, свавільні затримання та арешти громадян України Російською Федерацією (серед яких Олег Сенцов, Володимир Балух та Емір-Усейн Куку) та містить заклик негайно звільнити їх та дозволити їм повернутись до України. Від Росії також вимагається повне і негайне виконання наказу Міжнародного суду щодо тимчасових заходів від 19 квітня 2017 року, а також негайне припинення будь-яких порушень прав мешканців Криму та дискримінаційних практик проти них.

ЄСПЛ прийняв план щодо майбутньої обробки заяв від осіб, що мають претензії до України або Росії, пов'язані з конфліктом на сході України

З метою економії часу Європейський суд з прав людини вирішив, що всі окремі заяви, які не будуть визнані неприйнятними або відхилені з самого початку, будуть надсилатись урядам-

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬКА
ГЕЛЬСІНСЬКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

відповідачам для комунікації паралельно з міждержавною справою. Після отримання зауважень урядів і заявників, Суд має намір відкласти розгляд окремих справ, поки не буде прийняте рішення у міждержавній справі, щоб потім мати в розпорядженні всі матеріали та бути готовим винести рішення якнайшвидше. *Повний текст прес-релізу ЄСПЛ можна знайти за [посиланням](#).*

Цей дайджест було розроблено завдяки щедрій підтримці американського народу, наданій через Агентство США з міжнародного розвитку (USAID) в рамках програми «Права людини в дії», яка виконується Українською Гельсінською спілкою з прав людини. Зміст публікації не обов'язково відображає погляди USAID або Уряду Сполучених Штатів Америки.

У світі, USAID є однією з провідних установ у сфері розвитку, яка виконує роль каталізатора цих процесів та допомагає досягати позитивних результатів. Діяльність USAID є проявом доброчинності американського народу, а також підтримує просування країн-отримувачів допомоги до самостійності та стійкості та сприяє забезпеченню національної безпеки та економічного добробуту США. Партнерські стосунки з Україною USAID підтримує з 1992 року; за цей час, загальна вартість допомоги, наданої Україні з боку Агентства, склала понад 3 млрд. доларів США. До поточних стратегічних пріоритетів діяльності USAID в Україні належать зміцнення демократії та механізмів досконалого врядування, сприяння економічному розвитку та енергетичній безпеці, вдосконалення систем охорони здоров'я та пом'якшення наслідків конфлікту у східних регіонах.

Для того, щоб отримати додаткову інформацію про діяльність USAID, просимо Вас звертатися до Відділу зв'язків з громадськістю Місії USAID в Україні за тел. (+38 044) 521-57-53. Також пропонуємо завітати на наш вебсайт: <http://www.usaid.gov/ukraine>, або на сторінку у Фейсбук: <https://www.facebook.com/USAIDUkraine>.

Програма USAID «Права людини в дії», контактна інформація:

Українська Гельсінська спілка з прав людини
вул. Фролівська, 3/34, Київ, Україна
тел.: +38 044 485 17 92, факс: +38 044 425 99 24
Електронна пошта: t.tsymbriivskyy@helsinki.org.ua
Веб-сайт: <http://helsinki.org.ua/>